

SIMON JUDIT

Valami meglepő próza

Forgách András a *Valami fiatal szélhámos** című új novelláskötetében is arról ír, amit lát, hall, érzékel maga körül. Sajátosan, szinte egyszerre lát és láttat belülről és kívülről. Beavat az írásmű megszületésének gyötrelmeibe, a szerkesztés boszorkányságaiba, bevisz a színházi kulisszák mögé, elvisz filmforgatásra, mesél a hivatal packázásairól, az emberi gyengeségekről, a sikertelenség be nem ismeréséről, alkotói válságról, az önmagunkról alkotott kép törekenységéről, emberi kapcsolatokról, melyek kívülről nézve komikusak, belülről nézve drámaiak. A történetek ironikusak, szellemesek, de olvasás közben mégsem lehet felhőtlenül derülni sem rajtuk, sem a szereplőkön, hiszen az élénk tartott tükörben felismerhető felfordult világunk, látszanak benne a frusztrációink.

E legújabb kötetében a szerző tizenöt-húsz év alatt írt novelláit gyűjtötte egybe. A reális és szürreális között mozgó történetei, melyek esetenként az abszurdot súrolják, úgy tesznek fel kérdéseket, ahogy egy jó színházi előadás, és úgy szólnak emberekről, hogy a kort, korszakot is megmutatják. Reális térben alakulnak ki a szürreális helyzetek, meglepő fordulatokat vesznek a novellák. Az egész könyv tele van meglepetéssel, váratlan helyzetekkel, kezdve a panaszkodó fülszövegtől, az *Előszó* című novellán át a könyv közepére tévedt *Utószóig*, az egymásnak siránkozó folytatásos írásokon (*Folytatásos cikk*) át a történetek váratlan fordulataig, a hatásig, amit kiváltak.

A besúgót megfigyeli a besúgott (*Besúgó*), a főmű vászna üres (*Főmű*), a színészt kétségbe ejti a szünni nem akaró, lanyha taps (*Taps*), a filmből még egy kockát sem forgattak le (*Forgatás*), a barát nem jön el a találkozóra (*Találka*), a feleségét megcsaló férj az asszonyába szerelmes (*Kínai mosószalon*), a professzor nem operál zsidó nőket abban

SIMON JUDIT újságíró, kritikus (1956, Nagyvárad). A Majomsziget, a Bihari Napló, az Erdélyi Napló, a Brassói Lapok, majd a Krónika munkatársa. 2002 óta az Erdélyi Riport hetilap újságírója, később felelős kiadója. MŰRE nívódíjas (1993).

a kórházban, amely egy hatalmas könyvtár melléképülete (*A nagy gyűjtemény*), a tanút elzárják a külvilágtól (*Koronatanú*), a szabadságélmény borzalma a fogoly számára (*Kivégzés*) és megannyi szürreális helyzet, történet és egyben emberi dráma.

A novellák szereplői általában alkotó értelmiségiek, férfiak törekeny önképpel, frusztrációkkal, de a lényeg mégis az, ahogy a szerző lát, ahogyan megmutat, ahogyan az összetéveszthetetlen forgáchi félmosollyal, megértő iróniával szemléli a világot, és osztja meg

* Forgách András: *Valami fiatal szélhámos*, Libri Kiadó, 2015, szerkesztő: Nagy Boglárka.

tapasztalásait, érzelmeit, kételyeit, élményeit; mert hogyan is lehetne másképpen közelíteni, mesélni emberi történeteket ebben a szürreálshoz, abszurdhoz közelítő országban, közegben, ahol vékony az őrület és normalitás közötti mezsgye.

„Nem kellett volna elutaznom.” Ezzel a mondattal kezdődik az *Elutazás* című írás, melyben a mesélő elindul Budapestről a Küküllő mentére, és kiköt Belgrádban egy félig megrázkódtatásokkal teli, félig átaludt út végén. A mellőzéssel őrületbe kergetett tudós azt bizonygatja, hogy a hallgatásra kárhoyztatás számára a legjobb állapot (*A megrázó beszéd teljes, rövidítetlen szövege*). A szerkesztő, aki a silány írásból alkot irodalmi művet, aki ismeri a szavak súlyát, erejét, harmóniáját, dallamát, megátkozza a szerzőt, aki a változtatások miatt nem engedi közölni a novellát (*Szerkesztő*). Komikus és drámai, mint amikor az ember nem ismert önmagára a fényképén. (*Fénykép*) Ez akár kulcsnovella

is lehetne, ha körülnézünk a világban, ha egyszerre tudunk kint és bent lenni, de mindenképpen képesek vagyunk felülemelkedni a napi iszapbirkózásokon, és felülről figyelni a reális térben szürreálissá váló helyzeteket úgy, ahogyan Forgách teszi.

Mégis, mindezekről függetlenül, vagy éppen ezekért, ott van a győzelem lehetősége: a film elkészül, az írás megjelenik, megmarad a szó ereje, az én szabadsága és integritása, mert „ha lemondunk énünk egy darabjáról, azzal egyszer és mindenkorra kilépünk saját magunkból”.